

Svjetski priznati stručnjak za hemiju čvrstog stanja, biomaterijale, medicinske uređaje i nanotehnologije – Vuk Uskoković : Preduslov za naučno-tehnološki razvoj Crne Gore - vizija naučnog pravca razvoja i kritična masa kreativnih naučnika

Naučni skup „Dane dijaspore i prijatelja Crne Gore 2023“ koji je održan na Univerzitetu Crne Gore obilježilo je i gostovanje svjetski priznatog stručnjaka za hemiju čvrstog stanja, biomaterijale, medicinske uređaje i nanotehnologije, **Vuka Uskokovića**. Fokus njegovog izlaganja odnosio se na istraživanja u prošloj dekadi, te mogućnostima za dalji razvoj.

Uskoković je autor preko 200 istraživačkih radova, prikaza i eseja iz različitih oblasti prirodnih i humanističkih nauka.

“Većina naučnika će vam reći da je njihovo polje istraživanja najznačajnije i najzanimljivije, iako su sva ona posebna na svoj način. S jedne strane to je ironija objektivnosti nauke, koja je uvijek isto toliko i subjektivna. S druge strane, što se više udubljujemo u jedno polje istraživanja, to više zanimljivosti i pitanja otkrivamo“, kaže stručnjak.

Ipak, za njega, kako navodi, posebno važno polje istraživanja jesu medicinska, jer potencijalno pomažu ljudima kojima su zdravlje i egzistencija ugroženi, što je jedna od najhumanijih stvari kojima se ljudske aktivnosti, uključujući nauku, mogu posvetiti.

Preduslovi za naučno-tehnološki progres zemalja u razvoju

Za otkrića na području biotehnologije zaslužna je sprega između akademskih centara obrazovanja i istraživanja, industrije i razvijenog tržišta. Preduslovi za naučno-tehnološki progres zemalja u razvoju, uključujući i Crnu Goru, smatra Uskoković, jesu takođe i vizija naučnog pravca razvoja, te i jasno definisana strategija ovog razvoja.

“Takođe, bitna su i dovoljna ulaganja u nauku, kao i kritična masa kreativnih naučnika koji umiju da sagledaju veliku sliku posebnih polja nauke i kreiraju originalne ideje“, ocjenjuje on.

Potrebno još puno razvoja – medicina nije prošla kroz zlatno doba nakon Koronavirusa

Uskoković se ne slaže sa činjenicom da su oblasti farmacije, biotehnologije i medicine prošle kroz zlatno doba nakon perioda *Koronavirusa*. Jedino što se desilo, kako primjećuje, jesu masovne dobiti koje su ostvarile neke velike korporacije, te njihovo potčinjavanje trendu opšte tržišne i poslovne deregulacije kojoj smo danas svjedoci.

“Tehnologije koje su bile na *standby-u*, kao na primjer RNK vakcine, dobile su mogućnost da se plasiraju na tržište pod ovim uslovima, ali to ne znači da su te tehnologije savršene. Baš suprotno – puno razvoja je još potrebno da bi se razni parametri ovih vakcina, uključujući prevashodno efikasnost, uvećali, kao i da bi se bezbjednost podrobnije ispitala. Na nekim tehnologijama, kao što su na primjer antibiotici za rezistentne bakterije ili lijekovi za neke tipove kancera, nemamo značajne pomake”, govori on.

Takođe, kako tvrdi sagovornik, s obzirom na to da su mnoga pitanja sa kojima se čovječanstvo suočava ne samo zdravstvene prirode, već i socijalne, ekonomske, psihološke i geopolitičke, potrebno je humanizovati sve tehnologije, uključujući i biotehnologije, koje su uglavnom podložne materijalističkim premisama, te zasnivati ih na rigoroznim naučnim i etičkim stanovištima.

Obavezni sistem u inostranstvu

Vuk Uskoković je suosnivač i glavni naučni saradnik biotehnološkog startapa *TardigradeNano* i predavač inženjer na Državnom univerzitetu u San Dijegu. Takođe, radio je u prošlosti kao istraživač i profesor u raznim drugim institucijama u Americi, uključujući medicinske škole kalifornijskog Univerzita u San Francisku, Univerziteta Ilinoj u Čikagu i drugima. Samim tim, imao je priliku da prati ubrzano širenje biotehnologije, ali i da upozna različite djelove svijeta, te da u njima živi i radi. Kada su u pitanju razlike između obrazovnih sistema u inostranstvu i regionu, Uskoković navodi da nejednakosti do diplomskog rada nisu toliko primjetne.

“Osim što je nekada, do tog nivoa, uključujući i u moje vrijeme studiranja tokom devedesetih, obrazovni program bio mnogo obimniji nego što je ikad bio u većini razvijenih zemalja. S druge strane, na postdiplomskom nivou su uslovi za istraživanje mnogo bolji u razvijenim zemljama usljed većih ulaganja u nauku i boljeg pristupa naučnoj opremi, iako su teorijske osnove naših naučnika u tom početnom stadijumu karijere u prosjeku bolje od onih u zapadnim zemljama”, ističe on.

“Priznanja ne bi trebala biti motivacija nijednom naučniku čiji je cilj kreativan rad”

Uskoković je i dobitnik prestižne nagrade *Putem nezavisnosti* američkog Nacionalnog instituta za zdravlje. Ipak, naglašava da priznanja naučne zajednice ne bi trebalo da budu motivacija nijednom naučniku čiji je cilj kreativan rad, a ne karijera, te da njegovi najvredniji radovi nikada nisu dobijali velike nagrade, dok oni koju su ulazili u okvire trendova i paradigmi jesu.